

Nieuw Protestants Peil,
geschiedenis voor nu. Een
programma onder redactie
van George Harinck, Wim
Berkelaar en Koos van
Noppen. Goedenmiddag. Met
ingang van vandaag werpen
we wekelijks op dit tijdstip en
op deze zender een blik in de
geschiedenis en dan vooral
in de rijke historie van het
Nederlands Protestantisme...

HOE HET BEGON

Een protestants OVT, dat stond hem voor ogen. Koos van Noppen, eertijds journalist van het *Nederlands Dagblad* en sinds 2000 werkzaam bij de EO-radio, was een groot bewonderaar van het onvolprezen radioprogramma Onvoltooid Verleden Tijd (OVT) van de VPRO, dat wekelijks op zondagochtend tussen 10.00 en 12.00 uur wordt uitgezonden. Niet dat hij zondag aan zondag live aan de radio gekluisterd zat, daarvoor was en is Van Noppen teveel kerkrat. Maar als hij uit de kerk kwam, zette hij niet zelden de radio aan om te genieten van het laatste half uur en te luisteren naar de speciale documentaires die wekelijks werden uitgezonden onder de titel 'Het spoor terug'. Daarin kwamen de meest uiteenlopende onderwerpen aan bod, variërend van de geschiedenis van de Boerenpartij tot aan wezen en bestemming van het Lloyd Hotel in Amsterdam en de ontstaansgeschie-

denis van het kinderprogramma 'De Stratemaker op Zee Show'.

Zo'n langdurig en diepgravend programma wilde Koos van Noppen ook – maar dan over protestantse geschiedenis. Hij zag zijn kans schoon toen hem bleek dat ik terugkeerde op het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (HDC) aan de Vrije Universiteit na een jarenlange tocht door alle mogelijke instituten en instellingen, waaronder datzelfde radioprogramma OVT van de VPRO. Van Noppen stelde voor een protestants OVT te maken. Niet twee uur natuurlijk, maar wekelijks een half uur – zou dat niet aardig zijn? Ik ging in conclaaf met de directeur van het HDC, George Harinck. Die zag er meteen brood in: hier werd een unieke kans geboden het Historisch Documentatiecentrum en haar rijke collectie een nieuw podium te bieden. Harinck was het ook die de naam van het programma bedacht: Nieuw Protestants Peil. Alle drie de woor-

den dekten wat ons betreft de lading: het was een nieuw programma dat de nieuwste ontwikkelingen op protestants terrein wenste te peilen.

De titel was er nu, maar welke muziek diende het programma in- en uit te luiden? Muziek is in het Hilversumse een must, maar niet altijd is die muziek om aan te horen. Zo origineel als de tune van OVT (een redacteur had in de Oekraïne (!) een blaasensemble horen spelen en hun muziek opgenomen) zou de muziek van NPP wel niet kunnen zijn. Of toch? HDC-archivaris Hans Seijlhouwer bracht uitkomst. Als groot jazz-liefhebber attendeerde hij ons op 'Visa från Utanmyra' (van de CD *Jazz på Svenska*) van de jong gestorven Zweedse componist Jan Johansson (1931-1968). Diens bewerking van het oorspronkelijke volksliedje had de kwaliteit van de tune van OVT: eenmaal gehoord, nooit meer te vergeten.

Intussen lag het gezien de vele werkzaamheden van de directeur voor de hand dat Van Noppen en ik het programma grotendeels zouden maken, geruggesteund door Harinck die dikwijls onderwerpen suggereerde. De EO tekende in bij de zendercoördinator en kreeg een half uur toegewezen op zaterdagmiddag, van 13.30 tot 14.00 op radio 5.

EERSTE UITZENDING

Zaterdagmiddag...op het eerste gehoor geen gunstig tijdstip, want stond niet half Nederland – ook protestants-christelijk Nederland – op dat tijdstip de boodschappenkarretjes bij Albert Heijn in te laden? Daar stond de overweging tegenover dat NPP ingeklemd kwam te zitten tussen het goed beluisterde programma EO.nl en het genealogisch geschiedenisprogramma

Verre verwanten van de IKON.

We waren ervan doordrongen de luisteraar de eerste uitzending iets nieuws te willen bieden en tevens belangstelling te wekken voor protestantse geschiedenis. In de aanloop naar die uitzending, op 5 januari 2008, besloot de redactie in samenwerking met *Transparant*, het tijdschrift van de Vereniging van Christen-Historici (VCH), een enquête te doen uitgaan naar de aangesloten historici met de vraag wie het protestantse verleden vroeger vorm gaven en wie dat tegenwoordig het beste doen. De uitkomst was ondubbelzinnig: christelijke historici wezen Groen van Prinsterer aan als de historicus die het protestants-christelijke verleden vroeger het beste stem gaf en emeritus-hoogleraar A.Th. van Deursen als de man die dat tegenwoordig het beste doet. George Harinck en VCH-voorzitter Ton van der

Schans becommentarieerden de uitkomst.

Nu de toon was gezet, zoomde de redactie in op de actualiteit. Wat was er de afgelopen weken en maanden gebeurd dat belangwekkend genoeg was voor het programma? Het eerste dat ons te binnen schoot was de dood van schrijver Jan Wolkers, die op 19 oktober 2007 overleed. Wolkers werd wijd en zijd herdacht als schrijver, beeldend kunstenaar en natuurliefhebber. Maar hoe de gereformeerde wereld reageerde op de verloren zoon – daarover op de radio geen woord. Literair criticus Hans Werkman (*Nederlands Dagblad*) praatte de luisteraar uitvoerig bij over de gemengde gevoelens die Wolkers' werk opriep bij Koos van Doorne (*Trouw*) en Cornelis Rijnsdorp (*De Rotterdammer*). In deze uitzending kwam, om met een modieuze term te spreken, het format van het programma duidelijk uit: ik

interviewde, terwijl Van Noppen fragmenten van Wolkers uit het historisch archief in Hilversum opdook en ten gehore bracht en het gesprek zo monteerde dat het binnen de aangewezen tijd van een half uur bleef.

GESPREKKEN EN MONTAGE

Zo zou het blijven: Van Noppen de montage, ik de gesprekken. Met dien verstande dat de EO-journalist er dikwijls op uit trok om reportages te maken, her en der in het land. Dat leverde verscheidene uitzendingen op, zoals die over het harmonium, het klassieke huisorgel van gereformeerden, in de wandelgang ook wel oneerbiedig aangeduid als 'psalmenpomp' en 'cirkelzaag des geloofs'. Ook ging hij regelmatig (letterlijk) op stap, onder meer met Peter Dillingh (redacteur van het *Historisch Tijdschrift*

GKN), die in de voetsporen van Abraham Kuiper trad en op zoek ging naar plekken waar de gereformeerde voorman had gewerkt en gewoond. Als een onderwerp van protestants belang was, keken de redacteuren niet al te hijgerig naar de actualiteit. De Bossche stadshistoricus Aart Vos promoveerde op 14 december 2007, dus nog voor Nieuw Protestants Peil van start ging, in Utrecht op het proefschrift *Burgers, broeders en bazen. Het maatschappelijke middenveld van 's Hertogenbosch in de zeventiende en achttiende eeuw*. Daarin ging het onder meer over het samenleven van katholieken en gereformeerden in Den Bosch in de vroegmoderne tijd en over de stadskathedraal die anderhalve eeuw in protestantse handen was. Het onderwerp rechtvaardigde naar de overtuiging van de redactie de tijdsspanne tussen promotie en uitzending.

Maar vanzelfsprekend pogde

zij de actualiteit zo goed mogelijk te volgen. Menig auteur werd, kort na publicatie van zijn of haar boek, naar de studio in Hilversum (gevestigd in een fraaie voormalige Rooms-katholieke school) gelokt om zijn of haar verhaal te doen. Zo vertelden theologe Greetje Witte-Rang en econoom en voormalig CDA-prominent Bob Goudzwaard over de idealistische econoom H.M. de Lange en legde historicus Jan de Hond uit waarom ook zoveel predikanten in de negentiende eeuw verlangden naar het Oosten – hier te verstaan als het Midden Oosten. Even zo vaak werden auteurs ‘op locatie’ geïnterviewd. De redacteurs toerden in een gedateerde Renault door het hele land. Zo belandden zij maart 2009 in Zeeland om een dubbelslag te maken door eerst historicus Jan Zwemer in Serooskerke te ondervragen over kerkscheuringen door de

eeuwen heen, om vervolgens in de avonduren af te reizen naar het eiland Goeree-Overflakkee en daar te belanden bij Betsy Biemond-Boer, die sprak over de lotgevallen van naar Canada geëmigreerde leden van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Soms ook werden auteurs geïnterviewd in de kamer van de directeur van het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme. De EO had een opnameapparaat beschikbaar gesteld aan het HDC. We spraken er onder meer Piet Calis over zijn Vondel-biografie; kerkhistoricus Maarten Aalders en kenner van de pinksterkerken Cees van der Laan werden ondervraagd over de betrekkingen tussen de gevestigde kerken en de evangelische ‘nieuwkomer’.

UITGANGSPUNTEN

De actualiteit stond dus voorop in Nieuw Protestants Peil. Maar er waren ook twee andere uitgangspunten: zou het, ten eerste, niet de moeite waard zijn om aandacht te besteden aan jaren die eindigden op een acht in de twintigste eeuw? Dan zouden er uitzendingen kunnen worden gemaakt in de trant van 'precies zoveel jaar geleden'. De gedachte alleen al opende vergezichten. 1918 was het einde van de Eerste Wereldoorlog: hoe keken protestanten destijds tegen die oorlog aan; in 1948 vond de eerste vergadering van de Wereldraad van Kerken plaats in Amsterdam, 1958 was het sterfjaar van de kleurrijke christelijke historicus F.C. Gerretson en weer tien jaar later, in 1968, was 'de verbeelding aan de macht' – ook onder protestanten? Over al die thema's zijn uitzendingen gemaakt. George

Harinck en Enne Koops spraken over de gereformeerde reacties op de 'de Grote oorlog,' Kerkhistoricus en predikant Jurjen Zeilstra, die in 1995 een proefschrift schreef over de Wereldraad, blikte terug op de eerste Wereldraadvergadering van 1948. Historicus Marc van Dijk, auteur van de voortreffelijke doctoraalscriptie *Tussen Vrijheid en Gezag. Een studie naar de maatschappijkritiek van prof. dr. F.C. Gerretson*, sprak over diens christelijk-historische denken. Socioloog D.Th. Kuiper, antirevolutionair 'radicaal' in de jaren zestig, ging in op de betekenis van die jaren voor de gereformeerde wereld.

MARATHONINTERVIEWS

Nieuw Protestants Peil bood ons ook een unieke gelegenheid invloedrijke protestanten van een zekere leeftijd te vragen naar hun

levensverhaal. In de zomer van 2008 werden marathoninterviews uitgezonden met drie protestanten die een groot deel van de twintigste eeuw hadden meegeemaakt en daarin een bijzondere rol hadden vervuld. Twee namen vielen onmiddellijk: die van Hebe Kohlbrugge (1914), afkomstig uit een vooraanstaand hervormd geslacht (haar overgrootvader was de invloedrijke negentiende-eeuwse predikant Hermann Friedrich Kohlbrugge) en die van Johan van Hulst (1911), oud-hoogleraar pedagogiek aan de Vrije Universiteit. Beiden waren op hun eigen wijze sterk betrokken bij het verzet tegen de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hebe Kohlbrugge was betrokken bij de verspreiding van de befaamde brochure *Bijna te laat* van predikant Jan Koopmans, een aanklacht tegen de zogenaamde Ariërparagraaf in het najaar van 1940. Ze bracht

vervolgens de moed op met spionagemateriaal (letterlijk) de Zwitserse weg te bewandelen. In 1944 werd ze opgepakt en afgevoerd naar concentratiekamp Ravensbrück, waar ze enkele maanden in gevangenschap verbleef. J.W. van Hulst was aan het begin van de oorlog onderwijzer op de Hervormde Kweekschool op de Plantage Middenlaan in Amsterdam, recht tegenover de Hollandse Schouwburg, de plek waar Joden werden verzameld en afgevoerd naar Westerbork, om tenslotte te belanden in de vernietigingskampen Auschwitz en Sobibor. Van Hulst zette een reddingsoperatie op touw en wist zo ongeveer vijf-honderd Joodse kinderen onder te brengen in pleeggezinnen.

Beiden, Kohlbrugge en Van Hulst, werden urenlang geïnterviewd over hun leven en werk. Evenals de 'Dritte im Bunde', dominee A.A. ('zeg maar Arie') Spijkerboer (1928), een generatie

jonger, maar niettemin ook sterk beïnvloed door de Tweede Wereldoorlog die hij als Zeeuws kind beleefde. Na de oorlog koos Spijkerboer voor de ‘Doorbraak’ naar de Partij van de Arbeid, een partij waarvan hij loyaal maar kritisch lid was. De marathoninterviews werden, hoewel uitgezonden in de zomer van 2008, goed beluisterd. Over de luistercijfers bleef de redactie lang in het ongewisse: de Hilversumse registratie is niet erg snel. Maar toen die cijfers bekend werden, kon de redactie zeer tevreden zijn en dat was zij ook: gemiddeld stemden veertig-, vijftigduizend luisteraars op Nieuw Protestants Peil af. Zoals een der redacteuren opmerkte: ‘Niet gek, wekelijks een voetbalstadion luisteraars vol.’

STEMMEN

Belangrijker dan de luistercijfers was uiteindelijk de inhoud van de marathoninterviews. De gesprekken met de drie protestantse coryfeëen bewezen nog eens de waarde van het verschijnsel interview: daarin passeren herinneringen de revue, die dikwijls niet geboekstaafd zijn. De wisselwerking tussen de ondervrager en de ondervraagde heeft de meerwaarde dat herinneringen aangeboord worden die soms diep weggestopt zijn. Radio-interviews hebben bovendien als voordeel dat stemmen worden bewaard. Dat was in vroeger eeuw ondenkbaar: nooit zullen wij weten hoe de stem van mensen als Willem Bilderdijk, Isaïc da Costa, G. Groen van Prinsterer of O.G. Heldring klonken – om willekeurig enkele namen uit de protestantse traditie op te sommen. Wie later wil weten hoe Hebe Kohlbrugge, Johan

van Hulst en Arie Spijkerboer klonken, kan die nu terughoren.

Dat het beluisteren van verdwenen stemmen een aparte gewaarwording is – daarvan kunnen zowel de redactie als de geïnterviewden van Nieuw Protestants Peil getuigen. Kerkhistoricus Maarten Aalders, die een boek schreef over zijn voorgeslacht (dat veel dominees en professoren telt), was blij verrast dat redacteur Van Noppen uit het historisch archief de stem opdiepte van G.Ch. Aalders, tussen 1920 en 1950 hoogleraar Oude Testament aan de Vrije Universiteit. En nog altijd ligt de redactie de stem van koloniaal historicus Gerretson in het gehoor, de man die op onnavolgbare toonhoogte kon zeggen dat een gedicht 'zo fijn als een robijn' diende te zijn. Stemmen kennen wil nog niet zeggen: mensen kennen. Maar stemmen laten wel iets doorklinken van het temperament van een mens.

ARCHIEF

Nieuw Protestants Peil had nog jaren voortgekund. De formule was helder, de geschiedenis van het protestantisme onuitputtelijk en de verhouding tussen de drie redacteuren uitstekend. Koos van Noppen kreeg echter een baan die hij niet kon en wilde weigeren. Daarmee viel het doek: gezien de niet te omschrijven maar wel aanwezige 'chemie' tussen de redacteuren werd besloten het programma na anderhalf jaar (januari 2008-juni 2009) te stoppen. Onmiddellijk dook de vraag op wat te doen met de 76 uitzendingen, die alles bij elkaar 38 uur besloegen. Nieuw Protestants Peil is nog aanwezig op het wereldwijde web, maar dat kan binnen afzienbare tijd veranderen. Het HDC, per slot van rekening een archiefinstelling, meende dat de vele interviews en reportages bewaard dienden te blijven.

Onderzoekers gaan in het digitale tijdperk niet uitsluitend meer af op geschreven en gedrukte teksten, opgeslagen in zuurvrij papier in betonnen kelders. Het Historisch Documentatiecentrum is doordrongen van de digitale revolutie van de laatste decennia en wil ook digitaal protestants materiaal beheren. Daarbij: het is, om het modieus maar welgemeend te zeggen, ook 'leuk' de trouwe donateurs van het Centrum integrale opnamen van Nieuw Protestants Peil aan te bieden. Misschien zullen deze uitzendingen later een bescheiden bijdrage vormen aan de geschiedschrijving. Immers: wanneer iemand wil weten hoe er anno 2008 en 2009 niet alleen *gedacht* maar ook *gesproken* werd over het Nederlands protestantisme in al zijn facetten, dan kan hij of zij nu grijpen naar de bijgesloten DVD. Wellicht waren er trouwe luisteraars onder u. Zij kunnen de gesprekken en

reportages nu terugluisteren op de bijgevoegde DVD, waarop alle uitzendingen zijn bewaard. En voor hen die Nieuw Protestants Peil nooit beluisterden, vormt deze DVD een kans dat alsnog te doen. In alle gevallen: veel luisterplezier!

Wim Berkelaar

DE UITZENDINGEN

2008 januari

- 5 De drie grootste gereformeerde historici van de twintigste eeuw: een enquête.
- 12 De gereformeerde receptie van Jan Wolkers.
- 19 De Wereldraad van Kerken zestig jaar.
- 26 Het Amsterdam van Abraham Kuyper.

2008 februari

- 2 Gereformeerden in Kamp Amersfoort/Het christendom in 20^e eeuw.
- 9 De geschiedenis van het harmonium.
- 16 De Paauwianen.
- 23 God en de Nederlandse literatuur.

2008 maart

- 1 Het maatschappelijk middenveld in Den Bosch in de vroegmoderne tijd.
- 8 Het gereformeerde geslacht Aalders.

- 15 Wereldverbeteraar H.M. de Lange.
- 22 *Handboek Christelijk Nederland/REPO*: Reliwiki-site kerkgebouwen.
- 29 De antirevolutionaire burgemeester De Vlugt van Amsterdam.

2008 april

- 5 Verlangen naar het Oosten: oriëntalisme in de Nederlandse cultuur.
- 12 Populaire protestants-christelijke geschiedschrijving.
- 19 Amerikaanse invloeden op het Nederlands Protestantisme.
- 26 Het denken over het geluk in de Verlichting.

2008 mei

- 3 Gereformeerde gelatenheid in mei 1940.
- 10 Cornelis van Geelkerken, tweede man van de NSB.
- 17 Gereformeerden en mei '68.
- 24 De prins der dichters: Joost van den Vondel.
- 31 'Steek elke pastorie in brand!'

2008 juni

- 7 *Snufde bond*: het boek en de film.
- 14 *De Römerbrief* van Karl Barth.
- 21 De Bilderdijkvereniging.
- 28 J.W. van Hulst over zijn leven en werk (1).

2008 juli

- 5 J.W. van Hulst (2).
- 12 J.W. van Hulst (3).
- 19 Hebe Kohlbrugge over haar leven en werk (1).
- 26 Hebe Kohlbrugge (2).

2008 augustus

- 2 Hebe Kohlbrugge (3).
- 9 Hebe Kohlbrugge (4).
- 16 A.A. Spijkerboer over zijn leven en werk (1).
- 23 A.A. Spijkerboer (2).
- 30 A.A. Spijkerboer (3).

2008 september

- 6 In memoriam Alexander Solzjennitsyn.
- 13 In memoriam Bert Klei.
- 20 'Het loopt op rolletjes'.
- 27 Karel V.

2008 oktober

- 4 Jac. Canter Visscher en Malla-baarse brieven.
- 11 De geschiedenis van de Christelijk-Historische Unie.
- 18 Protestants-christelijke draaiorgels.
- 25 De grote kruisrakettendemonstratie een kwart eeuw later.

2008 november

- 1 Herdenking van F.C. Gerretson (1884-1958).
- 8 Onthulling standbeeld Abraham Kuyper in Maassluis.
- 15 Preken tijdens de Eerste Wereldoorlog.
- 22 De geschiedenis van Patrimonium.
- 29 Protestantse reacties op Sinterklaas.

2008 december

- 6 De politieke aspiraties van A.A. van Ruler.
- 13 Burgemeester Nederbragt van Voorburg en de Jodenvervolgung.
- 20 Rudolf Boon over leven en werk (1).
- 27 Rudolf Boon (2).

2009 januari

- 3 Rudolf Boon (3).
- 10 Tweeduizend jaar Nederland en zijn zielzorgers.
- 17 Tien stellingen over Calvijn.
- 24 Darwin in Domineesland.
- 31 Tekenaar Cornelis Jetses.

2009 februari

- 7 Anne van der Meiden over leven en werk (1).
- 14 Anne van der Meiden (2).
- 21 'Rooie dominee' Gerardus Horreus de Haas.
- 28 De Kuyper tentoonstelling in Maassluis.

2009 maart

- 7 De SGP en het vrouwenkiesrecht.
- 14 Christelijke vaderlanders in de negentiende eeuw.
- 21 Geloven na Nietzsche.
- 28 Bevindelijk gereformeerde emigratie naar Canada.

2009 april

- 4 Piet Jongeling 1909-2009.
- 11 Leven en werk van Rik Valkenburg (1).

18 Rik Valkenburg (2).

2009 mei

- 2 *Het Gereformeerdenboek.*
- 9 Amersfoortse stellingen.
- 16 Kerkscheuringen door de eeuwen heen / vrijgemaakten en de Tweede Wereldoorlog.
- 23 De wereld van Willem de Mero-de.

2009 juni

- 6 Hugenoten in Frankrijk.
- 13 Sociale dominee A.S. Talma.
- 20 Zendingsfeesten in Veenklooster.
- 27 Calvinistisch Dordrecht.

REGISTER OP NAMEN EN ZAKEN

Aalders, geslacht 08-3-8
Amerika 08-4-19
Amerikaanse invloeden op het Nederlands Protestantisme 08-4-19
Amersfoort, Kamp 08-2-2
Amersfoortse stellingen 09-5-9
Amsterdam 08-1-26; 08-3-29
Barth, Karl 08-6-14

Bilderdijkvereniging 08-6-21
Boon, Rudolf 08-12-20; 08-12-27;
09-1-3
Calvijn, Johannes 09-1-17
Canada 09-3-28
Christelijke vaderlanders 09-3-14
Christelijk-Historische Unie 08-
10-11
Christendom in 20^e eeuw 08-2-2
CHU 08-10-11
Darwin, Charles 09-1-24
Den Bosch 08-3-1
Domineesland 09-1-24
Dordrecht 09-6-27
Draaiorgels 08-10-18
Eerste Wereldoorlog. 08-11-15
Emigratie 09-3-28
Enquete 08-1-5
Geelkerken, Cornelis van 08-5-10
Geloven 09-3-21
Geluk, denken over 08-4-26
Gereformeerde gelatenheid in mei
1940 08-5-3
Gereformeerden en mei '68 08-5-17
Gerretson, F.C. 08-11-1

Haas, Gerardus Horreus de 09-2-21
Handboek Christelijk Nederland
08-3-22

Harmonium 08-2-9
Het Gereformeerdenboek 09-5-2
'Het loopt op rolletjes' 08-9-20
Historici, Gereformeerde 08-1-5
Hugenoten in Frankrijk 09-6-6
Hulst, J.W. van 08-6-28; 08-7-5;
08-7-12

Jetses, Cornelis 09-1-31
Jodenvervolging 08-12-13
Jongeling, Piet 09-4-4

Karel V 08-9-27
Kerkscheuringen 09-5-16
Klei, Bert 08-9-13
Kohlbrugge, Hebe 08-7-19; 08-7-26;
08-8-2; 08-8-9
Kruisrakettdemonstratie 08-10-25
Kuyper in Maassluis, standbeeld
Abraham 08-11-8
Kuyper, Abraham 08-1-26; 08-11-8;
09-2-28

Lange, H.M. de 08-3-15
Literatuur, Nederlandse 08-2-23

Maassluis 08-11-8; 09-2-28
Maatschappelijk middenveld 08-3-1
Mallabaarse brieven 08-10-4
Meiden, Anne van der 09-2-7; 09-
2-14
Merode, Willem de 09-5-23

Nederbragt, J.A. 08-12-13
Nietzsche, F. 09-3-21
NSB 08-5-10

Oriëntalisme 08-4-5

Paauwianen 08-2-16
Patrimonium 08-11-22
Populaire protestants-christelijke
geschiedschrijving 08-4-12
Preken 08-11-15
Prins der dichters 08-5-24

Reliwiki-site kerkgebouwen 08-3-22
Römerbrief van Karl Barth 08-6-14
Rooie dominee 09-2-21
Ruler, A.A. van 08-12-6

SGP 09-3-7
Sinterklaas 08-11-29
Snuf de hond 08-6-7
Solzjenitsyn, Alexander 08-9-6

Spijkerboer, A.A. 08-8-16; 08-8-23;
08-8-30
'Steek elke pastorie in brand!' 08-
5-31

Talma, A.S. 09-6-13

Valkenburg, Rik 09-4-11; 09-4-18
Veenklooster 09-6-20
Verlichting 08-4-26
Visscher, Jac. Canter 08-10-4
Vlugt, W. de 08-3-29
Vondel, Joost van den 08-5-24
Voorburg 08-12-13
Vrijgemaakten en de Tweede Wereld-
oorlog 09-5-16
Vrouwenkiesrecht 09-3-7

Wereldraad van Kerken 08-1-19
Wolkers, Jan 08-1-12

Zendingsfeesten 09-6-20
Zielzorgers 09-1-10